

Megjelenik hetenkint háromszor, kedden, csütörtökön és szombaton, összesen harmadfélven. Dívatbábok, képek, falmetszvények, himnuszok, más műmellékletekkel.

Előfizetési ára: helyben, 6 fl. 40 k. évenként 3 fl. 20 k. e. p. bori-tekban 30 kral több. Vidékre félve 7 fl. 40 kr. A szerk. szállás zúldfaut. Jankovits, 2d. emeletb. bal sarok.

HARMADIK ÉV' ELSŐ FELE.

TARTALOM. Menyekzői szertartások főlső dunatjai magyarajku póroknál Árvay Józseftől. Rege a fénybogárról Tompa Mihálytól. Új levelek Emilához P. H. L.-tól. Társaséleti szemle. Nyilvános köszönet. Memorandum. Adakozások.

MENYEKZŐI SZERTARTÁSOK

FŐLSŐ DUNATAJI MAGYARAJKU PÓROKNÁL.

Sokban különböznek az itt tartatni szokott menyekzői szertartások az ugynevezett cserhátiakétól; a választás azonban valamint ezeknél, úgy a dunatjai póroknál is többnyire szülői befolyásával történik, s nem hiányzik eset, hogy ha a fiu szülői akaratja ellen nőszül, házuktól elutasítatik, sőt a szerzett vagyon örökségéből végrendeletileg is kizáratik. Hol fonóházak nem léteznek, ott ismeretségek leginkább sűrű vagy borkorcsmákbani mulatságok alkalmával történnek; egyébiránt kitűnőbb leánykakat szombat' és ünnepek' estvéjén csoportosan látogatják a legények, itt egy ideig enyelegve tréfálgatnak, s midőn a csapat tovább ballag, egy közölük, t. i. a választott, még több órákig mulat, s ritka est mulik, hogy kedvesét meg ne látogatná; ekkor történnek a szerelmi nyilatkozatok és egyezések, melyek ha a szülői által is helybenhagyatnak, bekövetkező farsang' elején s néha még advent' utolsó hetében kézfogas tartatik, melyet kendőlakásnak is neveznek. Ezt megelőzve az ifju násznagyával a kitűzött estvén a lány' szülői házához megy, s tisztos beköszöntés után a násznagy utas' képében szállást kér, és elősorolja fáradozásuk' célját; a lány' násznagyja elfogadja őket s leülteti, mire az ifju' násznagyja így kezdi: „Hogy világosan kijelentsük szándékunkat és akaratunkat: ezen tisztességes ifju a hetedik szentséget kívánna fölvenni, de maga föl nem veheti, hanem szükséges neki párjának lenni, azért elindultunk, valamint régenten a három sz. királyok a midőn hallották volna, hogy született a királyok' királya Jézus Krisztus, azonnal elindultak köszöntésére, látogatására; nem különben minket is az ur Isten az ő sz. anyála által vezértlet kigyelmelek' hajlékába, hogy ezen tisztos ifjunak párját feltalálnánk, hogy ha személyünk és jámborságunk tetszene."

Ekkor a fiatalok egymáshoz hajlandóságuk és szeretetük iránt kikérdeztetnek; mi meglevén, a lány' násznagyja tányérra teszen egy kendőt és gyűrűt, s ekkép nyújtja azt

a vőlegénynek: „a menyasszony ime ezen kezkenőt nyújtja, és ezzel lekötelezi magát a békességes türesre, mert ez jele, hogy a házasi sorsban előforduló hibákat ezzel fogja eltakarni; ezután a gyűrűt adja által: „ezen gyűrű kerek és se vége se hossza nincs, ugy azon szeretet, melyet most előttünk fölvallottatok, legyen végnélküli.“ — A vőlegény násznagya is gyűrűt ad a menyasszonynak, s még hozzá néhány huszast jegyzálogul, mire így szól: „a mi vőlegényünk is ezzel ajándékozta meg a menyasszonyt, s azt igéri, hogy ezentul kincses ládájának kulcsát is általadandja neki bizodalma' jeléül.“

A felbontó rész — mi ugyan ritka eset — köteles a jegyajándokot visszaadni s a tett költségeket is megtéríteni.

Midőn tehát az e részbeni szertartások megtétettek, vacsorához ülnek; ezalatt iparkodnak a násznagyok elménczkedve egymáson kifogni, mit helyes vagy helytelen kaczagás követ. — Nem ritka eset, hogy a menyasszony vőlegényének jegyinget varr, vagy más által varrat, s ez neki viszont menyasszonyi főköttöt vásárol.

Harmadszori kihirdetés után a vőfélyek hivatgatni járnak, ezt megelőzve, midőn a menyasszony karjaikra virágot köt, ekkép köszönik azt meg: „Kedves húgom asszony! mi köszönjük és kedvesen vesszük ezen első zöld ajándékot, nem különben mint Noe' bárkájából kiküldött fehér galamb, midőn visszafordulásában kevés zöld olajfaágot vitt, ezzel örvendetes hírt szerzett; mi is elindulunk e dicsőséges sz. napon, a mi menyasszonyunk' czellájából, hogy mi is visszafordulván ezen zöld olajfaággal, örvendetes hírt és nevet szerezhessünk a mi menyasszonyunk' menyekzőjére.“ A hivatgatás pedig ekkép történik:

Szokott beköszöntés után: „mi alázatossággal megkövetjük kigyelmeteket — vagy az urakat — követek vagyunk ezen becsületes jámbor egy pár egybenkelt két ifjutól, u. m. NN. és NN. miáltalunk invitáltatják reánk következő sz. napra, u. m. vasárnap (v. más napra) 10 órára, elsőben a sz. hitnek föl vételére, annakutána pedig egy tisztességes ebédre, egy vagy két tál ételre, egy vagy két pohár borra, és azután való mulatságra szívesen látjuk, és el is várjuk; ez szómondásom kigyelmetekhez!“

Esküvést megelőző éjszaka viradtig tánczolnak, s ezt virasztónak nevezik; reggel midőn a templomba menetre jel adatik, előjön a vőlegény' násznagya vendégeivel zenekiséret mellett, s így szól be a menyasszonyi házhoz: „Tudom serény emlékezetben vagyon kigyelmeteknél, hogy ennekelotte egy pár héttel történt a mi jelenlétünkben, hogy ezen tisztességes ifju itt ezen tisztességes hajlékban eljegyzett magának egy szűzecskét, melyet meg is bélyegzett tulajdon gyűrűjével. De mivel magunkkal akkor el nem vihattuk, azért is násznagy uram' pártfogása alá ajánlottuk bizonyos terminusig, t. i. e mai napig; tehát édes szerető násznagy uram nincs egyéb hátra, hanem hogy azon szűzecskét tessék általadni a mi pártfogásunk alá, mivel illy csoportosan fáradozunk, hogy mi is jutalmát vehessük fáradozásinknak. Ekkor bevezetik a bőgőst női öltözetben, s azt kérdik a vőlegénytől: vajjon az-e azon választott szűzecske? mire ez szabódik hogy nem az, s hogy ez se lelkének se testének nem kell; miután még különféle tréfákat űznek, végre bevezetik a menyasszonyt; násznagya szülőitől érzékeny bucsút vesz, s leányuk' nevében köszönetet mond eddigi fölnevelése és gondoskodásukért, mit általános sírás követ, — ez megtörténvén zenekisérettel mennek az egyházba, hol az ifju pár számos hívott és hivatlan vendég' jelenlétében megesküszik.

Ez alatt elkészülvén az ebéd, haza jövet egy keveset még tánczolnak, azután asztalhoz ülnek, hol a vőlegény arájával egy tányérból eszik, — hogy összeszokjanak. — Ebéd alatt szinte vannak szokások, melyek el nem maradhatnak; ilyen a kásapénzkéregtetés, egy nőszemély t. i. bepólyázott kézzel megjelenik s panaszkodik, hogy a forró kása kezét megégeté, minthogy gyógyítása sokba kerül, kénytelen kéregetésre vetemedni;

ez víg enyelgésre nyújt alkalmat, mert mindenik látni kívánja a sebet, s a kéregetőnek elég gondot ad ellenkezését védokokkal támogatni.

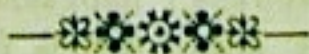
Ebéd' vége felé a zenészek' részére kéregetnek, azt állítván, hogy hurjai elszakadoztak.

Ebéd után kitakarítottván az asztalok, tánczolnak; estve gyertyagyújtatkor a vőfély égő gyertyával lép a szobába, s hosszas köszönetés után ezt mondja: „Nemde az ur Isten e világot semmiből teremte, abba különféle csúszó mászó állatokat, az égre pedig két égő fáklyát, napot és holdat, — elmentem tehát én is szeretett násznagy uraimék' számára, s mind közönségesen — világosságot keresni; összejártam a világ' négy részét Ázsiát, Afrikát, Amerikát és Európát, — Európában ugyan találtam egy karbunkulus gyémántkövet, melyet kapámmal vágtam de nem vághattam, körmömmel csíptem de nem csíphettem, így visszafordulván, ezt a porbul felrúgtam s magammal elhoztam, hogy szeretett násznagy uraiméknak s mind közönségesen legyen mivel világítaniok, fogadják szívesen csekély ajándékomat!”

Éjfél felé beköszönt a vőfély, a vendégeket rendre ülteti, s minden férfi mellé egy nőt választ; ezután derekára kendőt köt, ennek hátulsó csücskét megfogja a menyasszony, a nyoszoló lány és nyoszolóasszony, — a vőfély három gyertyát szorít ujjai közé, s így kezdi: „Szeretett násznagy uraimék és tisztességes vendég urak mind közönségesen! egy vagy két szóm volna, ha méltóztatnának meghallgatni: halljuk! Ugy tetszik nekem, hogy eljött már azon boldog óra, melyben a páros galamb az ő párját maga mellé kívánja, ha tehát a fölséges ur Isten engem is annyira segítene, magam is szeretném vőlegényünk mellé helyeztetni a mi menyasszonyunkat, hanem előbb meggyújtom ezen első szál gyertyát az atya Isten' nevében, ki minket teremtett! — Ekkor a vőfély szomorú zenekísérettel egyet fordul, s vele azok, kik a kendőhöz akaszkodtak; az asztalnál ismét megáll: „másodszor is meggyújtom a második szál gyertyát a fiu Isten' nevében, ki minket megváltott” — ismét előbbi módon fordul egyet. „Meggyújtom e harmadik szál gyertyát is a sz. lélek Isten' nevében, ki minket megszentelt! Szentelje meg ezen becsületes jámbor egy pár egybekelt két ifjakat, kiket a mai dicsőséges sz. napon a szenthit által a szent oltárnál egybe vezérelt! hanem én Istennek ajánlom szeretett násznagy uraimék s mind közönségesen”. — Ezzel a vőfély s kendőjére akaszkodtak kifordulnak, mire friss magyart huznak a zenészek, s ezt a vőfély által előbb elhelyezett párok mindaddig lejtik, míg a vőfély a menyasszonyt főkötővel bevezeti, s hosszasan sorolja előgyőzedelmeit, melyeket a koszorú elnyerése által magának kieszközlött. — Ekkor oda vezeti vőlegényéhez, mire kezdődik a menyasszonytáncz, s végével kiszöknek a menyasszonynyal. — Hajnal felé szétoszlik a társaság, s másnap az atyafiak végzik a lakomát. Ha közlésem legkisebb részvétre méltatik, jövő alkalommal a német eredetűek' menyekzői szertartásukat közlendem. ¹⁾

ÁRVAY JÓZSEF.

¹⁾ Igen szívesen várjuk. Szerk.

REGE A FÉNYBOGÁRRÓL.

Volt a derűs tavasznak egy
Bájos leánya régen,
Kit szült a hajnaltól, fehér
Liljom' nyíló ülőben;
Hogy majd ha völgyen és tetőn
Lomb és virág elaszna;

Élné tovább rövid korát
Anyjának a tavasznak.

Mi bájt csak adhatott az ég,
S a bűja föld' határa,
A bűbajos tekintetű